

Ytmiljödepartementet (fiktivt)

Promemorian Ny föreskrift om ytskydd i sjukvårdsbyggnader

Ytskyddsmyndigheten har tagit del av promemorian Ny föreskrift om ytskydd i sjukvårdsbyggnader (Ytm 2026/112) och lämnar följande yttrande.

Myndigheten tillstyrker att ytskyddet i sjukvårdsbyggnader regleras närmare. Myndigheten anser dock att förslaget i flera delar upprepar bestämmelser som redan finns i YSFS 2019:4. Föreskriften bör därför formuleras som ett komplement till grundföreskriften. Myndigheten har följande synpunkter på de enskilda paragraferna.

Till 2 § i den föreslagna föreskriften. Promemorian definierar en kontaktyta som en yta som vid normal användning kommer i direkt beröring med händer eller med patientens kropp. Definitionen är ändamålsenlig men bör kompletteras med en hänvisning till definitionen av yta i 1 kap. 2 § YSFS 2019:4. En kontaktyta är alltid en yta i den mening som avses i grundföreskriften. En uppdelning mellan kontaktytor och övriga ytor får inte skapa en tolkning att övriga ytor står utanför kravet på ändamålsenligt skydd.

Till 3 § om glans. Promemorian föreslår att kontaktytor i vårdrum ska ha en glansavvikelse på högst 6 glansenheter inom en yta, mätt vid 60 grader. Enligt 2 kap. YSFS 2019:4 är gränsen 10 glansenheter. Myndigheten förstår motivet. Mätosäkerheten vid glansmätning är liten i förhållande till den föreslagna skillnaden, med en standardavvikelse på 0,6 glansenheter mellan laboratorier vid 60 glansenheter enligt Rapport 2026:3. För att kravet ska kunna kontrolleras behöver promemorian ange hur mätningen ska göras, och myndigheten föreslår att gränsvärdet anges i en mätregel som hänvisar till myndighetens metod.

Till 4 § om väderstreck. Promemorian föreslår att vårdrum med fönster som vetter mot söder eller väster ska ha solskydd. Myndigheten välkomnar förslaget men noterar att skyldigheten redan följer av 3 kap. YSFS 2019:4. Föreskriften bör därför hänvisa till grundföreskriften i stället för att införa en egen bestämmelse. Väderstreck bestäms med en noggrannhet på 45 grader, och promemorian bör ange vilket väderstreck som gäller för vårdrum med fönster i hörn. Sydväst räknas enligt grundföreskriften som både söder och väster.

Till 5 § om kontroll och rengöring. Promemorian föreslår visuell kontroll av kontaktytor varje vecka och kvartalsvis kontroll av övriga ytor. Myndigheten anser att kontrollfrekvensen bör anges i verksamhetsutövarens egenkontroll enligt 4 kap. YSFS 2019:4 i stället för i föreskriften, eftersom frekvensen ska bygga på den riskbedömning som verksamheten gör. Myndigheten har i vägledning 2026:9, Ytor i vårdlokaler, redovisat exempel på kontrollfrekvenser, och det räcker som stöd för verksamheterna.

Till 6 § om underlaget. Promemorian föreslår att verksamhetsutövaren ska säkerställa att underlaget under ytskiktet är lämpligt för vårdmiljön. Myndigheten vill erinra om att myndighetens ansvar omfattar ytan och inte underlaget. Frågor om underlaget hänvisas till respektive ansvarig myndighet. Myndigheten kan därför inte tillstyrka paragrafen i den formulering som föreslås, eftersom den skulle innebära en bedömning av något som ligger utanför myndighetens tillsynsansvar. Paragrafen bör i stället avse att ytskiktet är förenligt med underlaget enligt tillverkarens anvisningar, med hänvisning till respektive ansvarig myndighet.

Alternativ. Myndigheten förordar att föreskriften begränsas till ytor i patientnära miljöer, det vill säga vårdrum, undersökningsrum och behandlingsrum. Övriga lokaler i sjukvårdsbyggnader, exempelvis korridorer och förråd, kan i stället behandlas i vägledning. Ett alternativ är en övergångsperiod om två år från ikraftträdandet för befintliga byggnader, med tillämpning på nya och väsentligt ändrade ytor direkt. En sådan uppdelning ger verksamheterna tid att anpassa sig utan att skyddet av ytor i patientnära miljöer försvagas.

Konsekvenser för verksamheterna. Promemorian bedömer att kostnaderna för befintliga vårdenheter blir måttliga. Myndigheten bedömer att en vårdenheter med cirka 40 vårdrum behöver genomföra en första genomgång av kontaktytor, men att kostnaden huvudsakligen är en engångskostnad för inventering och inte en löpande kostnad. Promemorian redovisar dock inte kostnaden för glansmätning, som kan behöva genomföras vid varje ytbedömning. Myndigheten föreslår att en sådan beräkning kompletteras, med utgångspunkt i tio mätningar per yta enligt myndighetens metod.

Konsekvenser för myndigheten. Ett utökat regelverk kräver fler tillsynsbesök och ett ökat behov av vägledning. Myndigheten uppskattar att tillsynen av sjukvårdsbyggnader kräver cirka tre årsarbetskrafter under de första två åren efter ikraftträdandet. Bedömningar av ytklass enligt YSFS 2021:2 kan behöva kompletteras med en särskild utbildningsinsats för ytbedömare. Promemorian bör ange hur ikraftträdandet förhåller sig till tillsynsplaneringen.

Myndigheten förordar att promemorian omarbetas i enlighet med ovanstående och att förslaget därefter remitteras på nytt i de delar som ändras väsentligt. Myndigheten står till förfogande för att besvara frågor med anledning av yttrandet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Kerstin Wallgren. I den slutliga handläggningen har även överdirektören Lars-Göran Edfeldt deltagit. Föredragande har varit chefsjuristen Linnéa Forsberg.

Kerstin Wallgren

Linnéa Forsberg